

(1609)

Nro.

202.

DZIENNIK

PATRYOTYCZNYCH POLITYKOW,
W LWOWIE.

Dnia 4go Września 1795a

Gazety.

FRANCYA:

Ponieważ tak często teraz o wyspach
Indyjskich Wschodnich i Zachodnich jest
mowa, które częścią są w ręku Francu-
zkich, częścią *Angielskich, Hiszpań-
skich, i Hollenderskich* więc dla dokła-
dniejszego wyjaśnienia rzeczy umieszcza-
my tu opis wysp znaczniejszych. I tak:

D 10

1.) Wyż

1.) Wyspa *St. Domingo* czyli *Hiszpaniola*, która teraz całkiem należy do possessyi Rzplitey jest tak wielka, iak Królestwo Irlandyi. Większa iey część wschodnia należała do Hiszpanii, która z tych Kolonii 100,000. cetnarów cukru, wiele tabaki, bawełnę, a nayobliwiey niezmierną mnogość skur miewała. Gdyż mieszkańcy tamedzni bardzo wiele bydła wyborneho chowają. Główne Miasto tej części nazywa się *St. Domingo*, gdzie jest Akademia, Mennica &c. leży nad wielce obszerną równiną, i nakształt żuław bardzo żyzną, która przynajmniey za kilkanaście millionów Talarów wydawać produktów Amerykańskich może. Teraz po części ta rozległość okryta jest buynemi lasami. Piękny i obszerny Port *St. Domingo* zasypany był po części przez Hiszpanów. Słowem: iakie użytki Rzeczpospolita z części nabytey od Hiszpanów *St. Domingo* w dalszy czas mieć może, łatwo wniesć, gdy z daleko mniejszey połowy tej wyspy, mało co urodzayney, wywóz iednakże towarów do Francyi przed Rewolucyą w różnych latach przeszło 100,000. Liwrów przynosił.

Gdy się z tak wielkich zysków cieszy publiczność; *Fermont* na Sessyi dnia

3. Sierpnia w Konwencyi wstąpił na trybun i doniósł wiadomości urzędowe od Wyspów *sous le vent*, czyli Antyllów nadezła, że (1.) *Guadeloupa*, (2.) *S. Lucia*, (3.) *S. Martin*, (4.) *S. Eustache*, (5.) *Dominica*, (6.) *S. Martin* (8.) *Marie Galante*, (8.) *Desiderate*, (9.) *Martinika* są zdobyte przez Republi-

---

(1.) *Guadaloupa* iedna z *Antyllów*

Nota: Antilles wyspy zowią się w *Ameryce* na przeciw *Golfu Meksykańskiego* położone pod zoną gorącą. Odległe są od *Paryża* na 1,500. mil. Liczą ich 4. większe, a z tych *Cuba* i *Porto-Rico* *Hiszpańskie*, *St. Domingo* teraz cała *Francuzka* i *Jamayka* *Angielska*; mniejszych zaś racbuią 24. między któremi i *Guadaloupa* liczy się obfitująca w *cukier*, *bawełnę*, *tabakę* i *kawę*. Ma ten wysep dokoła 80. mil, a ludność tamieczna do 85,000. dusz wynosi. *Guadaloupa* należała traktatem *Wersalskim* 1763. do *Francyi*, w czasie terazniejszey wojny *Anglicy* wzięli, teraz nazad odebrali *Francuzi*.

(2.)

blikantfskie woyska od Anglików, którzy tam niezmierne poniosłszy straty, ze wszystkich tych osad ustąpić musieli.

Wzię-

(2.) St. Lucia wyspa iedna z Antyllów maigca dokoła mil 25. Obfituie w kamę, w trzcinę cukrową, bawełnę i cacao.

(3.) St. Vincent iedna z Antyllów o 6. mil od S. Lucyi. Ma wzdłuż mil 8. i prawie tyleż w szerz. Prawie jest okragłej figury.

(4.) S. Eustache najmocnieysza z Antyllów, bo prawie ze skały ogromney składająca się, ma dokoła mil 5. Do Hollandyi ten wyssep należał, od których Anglicy, a od tych Francuzi odebrali.

(5.) Dominique, czyli Dominica tak nazwana od Hiszpanów, że ją w niedziele odkryli. Długa jest mil 13. szeroka blisko 5. a dokoła ma 35. mil. Inna to wyspa jest od St. Domingo czyli Hiszpanioli.

(6.) S. Martin między temiż wyspami sytuowana do koła ma 18. mil.

(7.) Marie Galante tamże leżąca około mil 6. długa, a 5. szeroka, bardzo obfi-

Wzięto im albo spalono 120. okrętów, i zepsuto całą tameczną siłę obronną. Karaibowie, czyli naturalni tameczni mieszkańcy złączyli się z naszymi wojskami przeciw Anglikom. Sami Emigranci w tych osadach zostawili nam dóbr więcej iak za 800. millionóm liwrów. Czekaią tylko czasu sposobnego, aby niezmierne z tamtąd lupy do Francyi mogły bydź przewiezione.

Rzeczpospolita na tych wyspach liczy armii swoiey więcej niż 10,000. która

---

obfita w kawę, cukier, indygo, tabakę i bawełnę.

(8.) Desiderade ma wzdłuż 4. a w szerz 2. mile, o 7. mil od Marie Galante, a o 4. od Guadaloupy leżąca.

(9.) Martinique wyspa znaczna pomiędzy Antyllami. Ma około mil 16. wzdłuż, 9. w szerz, a 45. dokoła. Ludność iey 85,260. wynosi, z których 12.450. białych, a 72,810. czarnych mieszkańców. Ma wiele Portów i Fortec. Znaczniejszą Fort Royal, Fort S. Pierre, Fort de la Trinité, Fort Marigot i Fort du Mouillage. Odległa jest ta wyspa od Paryża mil 1,530.

(1614)

ra dobrze jest opatrzona w żywność i amunicyą, wybornie umundurowana i dobrze płatna. (Powłzeczna radość.) Konwencya zatem dekretowała, że mieszkańcy, którzy się na wyspach pod wiatrem, czyli Antylskich, na obronę wolności wzięli do oręża, dobrze się oyczynnie swey zastrużyli. Niniejszy dekret ma bydź do tych wysp razem z posiłkami odesłany.

SZWAYCARYA.

Xiążę de *Chartres*, naystarszy syn Xięcia *Orleańskiego* 21. lat mający, a wszelkimi talentami w tym wieku ozdobiony, które mu natura i dobre wychowanie dadź mogło porzuca całą Europę i uda się do Północney *Ameryki*, a tam iako spokojny obywatel na kupnych włościach żyć będzie w niepodległym stanie. Pisał ón tym końcem nie dawno do znacznego Kupca:

„Bardzo czuję skłonność do zapracowania sobie niepodległego życia. Nie szczęśliwy los, dotknął mię wprawdzie, ale mię Bogu dzięki nie zgnębił zupełnie. W moiem niezczęściu dosyć jestem ięszcze

szcze szczęśliwy, młodość albowiem moja była mi tamą do zafiagnienia na się takich nałogów, od których się ciężko odzwyczać można, a mdy majątek wydarły mi został w tedy kiedy go ani dobrze ani źle używać nie mogłem. „

Z Bazyley dnia 1. Sierpnia.

Osobliwszego Fenomenu Natury byliśmy świadkami. Wieś cała składająca się ze 40, domów nazwana Weggis na wesołej pochyłości góry nazwaney Rigi między jeziorami Lucerne i Zug sytuowana zwolna ofiadła z całą ziemią, na której stała, ale tak zwolna, iż nikt życia nie utracił.

Zwierzęta wszystkie wygnane i meble nawet wyniesione zostały. A nawet w czasie opadania gruntu z całą powierzchnością na nim będącą tyle było czasu, że najpiękniejsze trzy domy drewniane od pogrążenia uniesiono. Miejsce to, na którym stała ta wieś, teraz okryte jest nakształt bbgna trzęsawicą grząską, a miejscami przebiegają się w szachownicę piasku, i gruzów z kamieniami i cegłą pomieszanych ułamki, także drzew poobalanych wywroty, co okazu-

ie

ie przykry i smutny widok. Ta jest rzecz uwagi naygodniejsza, o którey można wnościć, że niedzwyczajnego przypadku tego jest przyczyna, gdy się okazała rzeczka, przym w tém miejscu zgoła nie widziana. Ta z góry Rigi wypada, i przez owę płaszczynę całą, na którey stała ta wieś, po między błotnym topieliskiem i rozwalinami domów, kilką płynie korytami.

PORTUGALLIA.

Zostający do tych czas przy dworze *Lizbońskim* Nuncyusz *Papieński Bellisomi* okrętem *Szwedzkim* dnia 4. Lipca do *Genuy* odpłynął. Tegoż samego czasu transport 1. *Angielski* z 9. okrętów się składający pod konwoiem *Fregatty* 1. do *Anglii* popłynął.

Po deklarowaniu wojny *Szwedom*, *Wenetom*, i *Anglikom* przez *Sultana Marokańskiego*, natychmiast 4. *Korssarzów Marokańskich*, którzy się w cieśninie *Gibraltarskiej* znajdowali, odebrali 2. okręty *Szwedzkie* bogato naładowane i wielu podróżnych mające na sobie, które z *Tajo* do *Genuy* były przeznaczone.
